ROK XIII

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

№ 8

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 KWIETNIA 1938 ROKU

ODCZYT PROFESORA F. MŁYNARSKIEGO

Po Walnym Zgromadzeniu Związku w dniu 31 marca prof. Feliks Młynarski wygłosił odczyt pod tytułem „Waluta a handel zagraniczny". Prelegent uproszony został o omówienie tego tematu celem lepszego zapoznania uczestników Walnego Zgromadzenia z doniosłym wpływem, jaki wywierają rozmiary eksportu na całokształt spraw gospodarczych kraju.

Prof. Młynarski zastrzegł na wstępie, że zamierza poruszyć drobny jedynie odcinek obszernego zagadnienia. Jeszcze przed kilkudziesięciu laty sprawy obrotu towarowego z zagranicą wydawały się nieskomplikowane; nadwyżki produkcji wewnętrznej wywożone były zagranicę, wzamian za to przywożono niezbędne towary. Tego rodzaju prymat eksportu w obrotach z zagranicą rychło jednak musiał ustąpić, w miarę komplikowania się stosunków i perfekcjonowania form polityczno-handlowych. Państwa odbierające towary zagraniczne rozpoczęły uzależniać ich dopuszczenie na rynek od stanu własnego wywozu. Równocześnie z ujęciem obrotów w płaszczyźnie bilansu handlowego — jasne stało się, że bilans ten uzależniony jest w przeważnej mierze od wysokości kosztów produkcji. W miarę wzrostu kosztów produkcji bilans psuje się, bowiem towary wywożone stają się zbyt drogie, natomiast towary przywożone tanieją. Odpowiednie zatem wpływanie na koszty produkcji okazało się bezpośrednim środkiem wpływu na bilans handlowy.

Jednakże koszty produkcji zdradzają coraz większe cechy sztywności. Spośród czterech elementów tych kosztów jeden — t. z. generalia nie ma istotniejszego wpływu na całość; płace robocze i obciążenia publiczne są właśnie bardzo sztywne, wreszcie koszt surowców własnych również nie może ulegać nadmiernemu obniżeniu. W tych warunkach, skoro koszty produkcji znajdują się w kleszczach sztywności, jedynym sposobem zmiany ceny wywożonego towaru pozostaje zmiana wartości pieniądza przez dewaluację, tj. obniżenie zawartości kruszcu w jednostce pieniężnej.

Metoda ta jest trafna pod warunkiem jednak że będzie stosowana przez kraje o wyższych kosztach produkcji i biernym bilansie handlowym. Rozpowszechnienie jej stosowania, słusznie określane jako nacjonalizm walutowy, pozbawia ją oczywiście właściwych wyników. Stąd rodzą się poglądy na konieczność międzynarodowej współpracy państw o walutach manipulowanych, popartej techniczną współpracą banków emisyjnych po przez Bank Rozrachunków Międzynarodowych. Poglądy te zawierają swoistą antynomię w postulacie współpracy międzynarodowej państw hołdujących nacjonalizmowi walutowemu. Wprawdzie okres stabilizacji walut i automatycznego działania przepływu złota na poziom cen i obroty towarowe był okresem niespełna stuletnim, krótkim zatem w porównaniu z okresem chaosu walutowego istniejącego poprzednio, jednakże nie należy zapominać, że nawet w średniowieczu istniała de facto dwuwalutowość, gdyż obok waluty obiegowej w stosunkach międzybankierskich istniała zawsze waluta rozrachunkowa. System ten obecnie został przez różne kraje jakby ponownie podjęty.

W dyskusji, która wywiązała się nad referatem prof. Młynarskiego, zabierali głos dyr. E. Trepka, podkreślając znaczenie dopływu kapitałów w formie pożyczek i lokat dla bilansu handlowego; prezes A. Falter, który uwypuklił, że stabilizacja walut lub inne porozumienia w zakresie obiegu pieniężnego nie zdołają wiele poprawić stanu wymiany międzynarodowej, zanim nie nastąpi stabilizacja stosunków politycznych, oraz dr. A. Marchwiński który sformułował uwagi dotyczące położenia handlu zagranicznego Polski na tle międzynarodowych stosunków walutowych.

Z ŻAŁOBNEJ KARTY

Dn. 4 kwietnia 1938 r. zmarł b. p. Michał Bornstein, Szef wydziału technicznego Sp. Akc. „Strem" w Warszawie.

Zasługi Zmarłego dla rozwoju produkcji chemicznej w Polsce były bardzo znaczne. Znakomitą większość życia swego poświęcił pracy nad udoskonaleniem przemysłu kostno-klejowego; w firmie „Strem" pracował bez przerwy lat 24. Zainteresowania jego były jednak znacznie szersze; poświęcał się on z prawdziwym zamiłowaniem zagadnieniom organizacji pracy w przedsiębiorstwach. Ogłosił szereg prac dotyczących przemysłu kostno-klejowego oraz prace na tematy organizacyjne, w szczególności „O nowej organizacji pracy w przemyśle chemicznym", „Znaczenie racjonalnej zbiórki wszelkich odpadków jako surowca przemysłowego" i inne.

B. p. Michał Bornstein był wzorem technika, którego myśl wybiegała poza bezpośrednią sferę zagadnień technologicznych, a interesowała się i rozwiązywała zagadnienia gospodarcze w ścisłym, jakby matematycznym ujęciu.

Zmarł niemal na posterunku swej pracy, a śmierci jego towarzyszy żal wszystkich którzy z nim się stykali.

WALNE ZGROMADZENIE ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Dn. 31 marca 1938 r. odbyło się zwyczajne Walne Zgromadzenie Związku Przemysłu Chemicznego Rz. P.

Zebranie, w drugim terminie, zagaił Prezes Związku, p. Inż. Jerzy Wojnar, stwierdzając prawomocność zebrania, wobec obecności 30 członków rozporządzających 78 głosami.

Przemówienie zagajające p. Prezesa Wojnara streściliśmy w Nr 7 „Wiadomości Przemysłu Chemicznego".

Pamięć zmarłych w roku ubiegłym działaczów przemysłu chemicznego: ś. p. Artura Likiernika, Dyr. Sp. Akc. „Radocha" w Sosnowcu, b. p. Maurycego Zimmermana, Dyr. Sp. Akc. „Strem" we Lwowie, oraz ś. p. Józefa Bądzyńskiego, Dyr. Sp .Akc. „L. Spiess i Syn" — zebrani uczcili przez powstanie.

Na przewodniczącego zebrania powołano przez aklamację p. Dyr. Ludwika Brzezowskiego, który stwierdził, iż protokóły Walnych Zgromadzeń Związku z dn. 10 kwietnia i 13 listopada 1937 r. zostały rozesłane i nie wzbudziły zastrzeżeń; stwierdził również przyjęcie przez obecnych porządku obrad.

Dyrektor Związku, p. Trepka, składając uzupełniające sprawozdanie do sprawozdania drukowanego, rozesłanego wszystkim członkom, zaznaczył, iż rok 1937 był dla przemysłu chemicznego dość pomyślny. Należy podkreślić stałe postępy techniczne w roku ubiegłym. I tak jedna z fabryk barwników wypuściła na rynek cały szereg nowych półproduktów organicznych. Powstał cały szereg leków syntetycznych, rozpoczęto produkcję waniliny, sadzy na szerszą skalę, klejów i t. p. Obecnie — przemysł chemiczny stara się nawet dostarczać surowców, sprowadzanych poprzednio z zagranicy. A więc sztuczne włókna cięte zastosowano w przemyśle włókienniczym, celem zastąpienia bawełny a nawet i wełny. Mamy już produkcję mas plastycznych, utwardzalnie tłuszczów, będziemy mieli sztuczny kauczuk. Nie we wszystkich jednak działach posunął się przemysł chemiczny naprzód. Nadal pozostaje w tyle, w zakresie produkcji lekkich metalów. Trzeba stwierdzić ogromny przywóz surowców, a jednocześnie utrudnienia w zakresie eksportu. Należy się bardzo liczyć z konkurencją japońską: — jeśli nie na naszym wewnętrznym rynku, to na innych zagranicznych rynkach przemysł japoński bardzo silnie przeciwdziała naszemu eksportowi. Porusza także p. Trepka sprawę rewizji władz skarbowych w fabrykach chemicznych, stwierdzając agresywność rewizji w niektórych przedsiębiorstwach. Porusza sprawę bezpieczeństwa pracy i komunikuje, iż Związek opracował na Kongres Bezpieczeństwa Pracy w Warszawie memoriał, który będzie rozesłany wszystkim członkom i zachęca zebranych do wzięcia udziału w Kongresie. Informuje, iż obecnie opracowany projekt Ustawy Patentowej przeprowadzany jest całkowicie po myśli, interesów przemysłu chemicznego. Wreszcie porusza zagadnienie sprawy odpadków, która to sprawa w innych państwach, jak Anglia, Włochy, Niemcy — dawno już ma wielkie znaczenie. Obecnie już i w Polsce poważny odsetek kości jest zbierany. Na zakończenie p. Trepka sygnalizuje sprawę Międzynarodowej Wystawy w kwietniu 1938 r. w N. Yorku, gdzie w dziale przemysłowym będzie istniała Grupa Chemiczna Polska.

Na tle sprawozdania poruszono sprawę interwencjonizmu—głos zabierali pp: Dr W. Sachs i Inż. T. Zamoyski.

P. Dr S. Otolski odczytał protokół Komisji Rewizyjnej. Zebranie protokół Komisji przyjęło.

Sprawozdanie finansowe referuje p. Trepka, zaznaczając iż sytuacja finansowa Związku kształtowała się pomyślnie, mianowicie rok operacyjny 1937 został zamknięty nadwyżką 1.100 zł., aczkolwiek wydatki Związku były większe, gdyż wydana została książka p. t. „Wytwórczość Chemiczna w Polsce" oraz wydatkowano 8.000 zł. na różne cele społeczne i subsydia.

Preliminarz wydatków na r. 1938 (rozesłany wszystkim członkom) został przyjęty z prawem virement dla Zarządu.

Do Zarządu zostali ponownie powołani ustępujący przez losowanie członkowie pp.: Inż. J. Wojnar, Inż. F. Wiślicki, Inż. L. Szefer, Dr. G. Litterer, Inż. J. Podraszko, Inż. E. Natanson. Ponadto powołano do Zarządu Związku p. Władysława Kwasieborskiego.

D o Komisji Rewizyjnej ponownie przez aklamację powołano pp.: B. Kuryłowicza, Dr S. Otolskiego, J. Szereszowskiego.

W wolnych wnioskach zabrał głos p. Inż. T. Zamoyski, poruszając sprawę praktyk wakacyjnych dla studentów. P. Zamoyski wyjaśnił obecną formę zbierania i rozdziału praktyk i zwrócił się z apelem do zebranych o udzielanie jaknajwiększej ilości praktyk zarówno dla studentów

KONKURS

Związek Przemysłu Chemicznego R. P. częstokroć bywa powoływany do współpracy przy organizowaniu działu chemicznego w pawilonach polskich międzynarodowych wystaw.

Metoda przedstawiania przemysłu chemicznego, w szczególności w sposób dostępny dla szerokich warstw zwiedzających, nie jest bynajmniej łatwa. Zagadnienie to było już kilkakrotnie rozwiązane, jednak nie z tak dalece pozytywnym efektem, aby wystawa polskiego przemysłu chemicznego dawała syntetyczny pogląd na całokształt tej ważnej gałęzi produkcji.

W tym stanie rzeczy Związek Przemysłu Chemicznego R. P. postanowił ogłosić konkurs na opracowanie właściwego sposobu przedstawiania na wystawach polskiego przemysłu chemicznego. Wystawy tego typu nie mogą, z natury rzeczy, uwzględniać stoisk poszczególnych firm, ani być zespołem ich reklamowanych eksponatów.

Związek nie stawia żadnych warunków dotyczących konkretnych rozwiązań artystycznych, ograniczając zadanie do sformułowania jedynie pewnych zasadniczych idei. Oczywiście uzupełnienie pomysłu przez zilustrowanie go konkretnym rysunkiem lub planem jest bardzo pożądane. Przykładem konkretnych ram, w których winien by zmieścić się pomysł, jest tablica rozmiarów 3,5 x 2,5 m.; na takich tablicach projektowane jest przedstawienie poszczególnych gałęzi przemysłu polskiego w pawilonie na Wystawie w Nowym Jorku w r. 1939.

Prace konkursowe składać należy do Związku Przemysłu Chemicznego R. P. w Warszawie, ul. Czackiego 1, w zamkniętej kopercie, zaopatrzonej godłem; w innej zaś również zamkniętej kopercie podać należy, powtarzając godło — imię, nazwisko i adres autora.

Termin składania prac konkursowych, który nie będzie przedłużony, oznacza się na dzień 1 czerwca 1938 r.

Prezydium Związku Przemysłu Chemicznego R. P. rozpatrzy nadesłane prace i zadecyduje o wyniku konkursu.

Nagrody wynosić będą zasadniczo 500, 300 i 200 zł.; w zależności od ilości nadesłanych prac i ich wartości — Związek zastrzega sobie prawo zmniejszenia ilości nagród, oraz innego podziału ogólnej sumy nagród.

Nagrodzona praca staje się wyłączną własnością Związku Przemysłu Chemicznego R. P.; prace nienagrodzone zwrócone będą autorom, legitymującym sie godłem.

Związek zastrzega sobie możność zakupu prac nienagrodzonych. Otwarte będą jedynie koperty, zawierające nazwiska autorów prac nagrodzonych lub przeznaczonych do zakupienia.

Uczestnicy konkursu, którzy pragnęliby zasięgnąć dalszych jeszcze informacji, proszeni są o zwrócenie osobiście lub telefonicznie do Związku (telef. 510-14).

szkół akademickich, jak i dla uczniów szkół zawodowych. Poruszył również sprawę stypendiów im. J. Piłsudskiego, sprawę Zjazdu Chemików Polskich w Wilnie, zasygnalizował, iż prace związane z Kongresem Chemii Przemysłowej w r. 1939 w Warszawie są w toku.

W sprawach bieżących zabierali głos pp. Dr. W. Sachs w sprawie dublowania produkcji, p. Dyr. W. Płużański w sprawie reklam firm chemicznych. P. Dyr. Trepka udzielił wyjaśnień.

W drugiej części Walnego Zgromadzenia Związku wygłoszony został przez p. Prof. Feliksa Młynarskiego odczyt p. t. „Waluta a handel zagraniczny". Odczyt wywołał duże zainteresowanie i ożywioną dyskusję na nader interesujące tematy, a przede wszystkim eksportu produktów chemicznych.

KRONIKA

Firma K. Zawadzki i Ska, Warszawa, biuro, ul. Mazowiecka 11 (tel. 309-29 i 633-29), składy, ul. Obozowa 18 — objęła z dniem 1 kwietnia r. b. na m. st. Warszawę wyłączne przedstawicielstwo działu materiałów plastycznych — jak: mieszanki do prasowania „Silesit", żywice do prasowania „Silesit SS", żywicę laną „Silesitan", płyty z papieru impregnowanego „Silesitekts P", żywice techniczne sztuczne „Silesitol" oraz formy stalowe do prasowania mieszanek „Silesit" produkcji firmy „Lignoza" S. A., Katowice, Dworcowa 13.

Staraniem Sekcji Przemysłu Organicznego Związku Inżynierów Chemików oraz Towarzystwa Wojskowo-Technicznego odbyło się w lokalu warszawskiej Izby Przemysłowo-Handlowej zebranie odczytowo-dyskusyjne, poświęcone zagadnieniom przemysłu garbarskiego.

Poszczególne tematy były kolejno referowane przez pp. Inż. Tarasiewicza, Inż. Woźniakiewicza, Dr. Janickiego i Inż. Darochę, po czym rozwinęła się bardzo ożywiona dyskusja. Szereg uchwalonych rezolucyj dotyka najważniejszych postulatów i niedomagań przemysłu garbarskiego.

Należy z zadowoleniem stwierdzić, że garbarstwo krajowe w coraz większym stopniu wyzwala się z rutyny i empiryzmu. Coraz więcej chemików pracuje w naszym przemyśle garbarskim. Wyższe zakłady naukowe (Politechnika Warszawska i Uniwersytet w Poznaniu) zaczynają organizować ośrodki badań garbarskich, a Średnia Szkoła Chemiczno-Garbarska w Radomiu wypuszcza corocznie zastęp dobrze przygotowanych pracowników, kandydatów na majstrów garbarskich.

Ukazał się Nr 1 wydawnictwa „Statystyka w Przedsiębiorstwie"; wydawnictwo to jest organem Sekcji Statystyki w Przedsiębiorstwie Polskiego Towarzystwa Statystycznego (Warszawa, Al. Jerozolimskie 32) i jest poświęcone opracowaniu oraz rozpowszechnieniu znajomości metod statystycznych w zastosowaniu do potrzeb przedsiębiorstw przemysłowych, handlowych, bankowych i innych.

Szczegółową recenzję podamy w następnym numerze „Wiadomości Przemysłu Chemicznego".

Ukazało się drukowane X Sprawozdanie Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie za r. 1937. Sprawozdanie obrazuje gospodarczą działalność Izby w roku 1937; działalność komisyj i biura Izby, zawiera bilans Izby, sprawozdanie budżetowe i t. p.

Wyszła z druku praca p. Inż. Kazimierza Jackowskiego, Dyrektora Muzeum Techniki i Przemysłu w Warszawie p. t. „Wystawy krajowe czy międzynarodowe". Treść stanowią krótkie sprawozdania i uwagi z wystaw: w Berlinie i Paryżu, zakończone wnioskami w odniesieniu do urządzania wystaw w Polsce. Broszura ilustrowana jest pięknymi zdjęciami fragmentów wystaw w Berlinie i w Paryżu.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Urzęd. Min. Skarbu Nr 9 z dn. 31 marca r. b. pod poz. 210 ukazało się rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 18 marca 1938 r. o zmianie rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 18 czerwca 1936 r. o cenach soli i solanki.

W Dz. Urzęd. Min. Skarbu Nr 9 z dn. 31 marca r. b. poz poz. 211 ukazało się rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 7 marca 1938 r. wydane w porozumieniu z Min. Spraw Wojskowych i Skarbu o uzupełnieniu wykazu przedsiębiorstw wymienionych w art. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r. w sprawie ulg dla przedsiębiorstw przemysłowych i komunikacyjnych.

W związku z powyższym do przedsiębiorstw korzystających z ulg przemysłowych zostają zaliczone wytwórnie syntetycznego kauczuku i zakłady utwardzania tłuszczów.

Rozporządzenie obowiązuje od dn. 31 marca 1938 r.

W „Monitorze Polskim" Nr 79 z dnia 6 kwietnia r. b. pod poz. 112 ukazało się zarządzenie Ministra Opieki Społecznej z dnia 21 marca 1938 r. w sprawie zatwierdzenia taryfy składek za ubezpieczenie od wypadków w zatrudnieniu i chorób zawodowych. Nowa taryfa składek obowiązuje od dnia 1 stycznia 1938 r. do 31 grudnia 1940 r.

W Dz. Ust. R. P. Nr 21 z dnia 31 marca r. b. ukazała się pod poz. 168 ustawa z dn. 25 marca 1938 r. o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o monopolu spirytusowym, opodatkowaniu kwasu octowego i drożdży oraz sprzedaży napojów alkoholowych.

Ustawa obowiązuje od dn. 31 marca r. b.

W Dz. Ust. R. P. Nr 21 z dnia 31 marca r. b. ukazała się pod poz. 171 Ustawa z dnia 29 marca 1939 r. o przedłużeniu czasowego obniżenia składek za ubezpieczenia społeczne.

Ustawa obowiązuje od dn. 31 marca r. b.

W Dz. Ust. R. P. Nr 22 z dnia 1 kwietnia r. b. ukazało się pod poz. 194 Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 lutego 1938 r. w sprawie ulg w opłatach od pojazdów mechanicznych (dotyczy samochodów ciężarowych) na Państwowy Fundusz Drogowy.

Rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 kwietnia r. b.

CENY NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW CHEMICZNYCH W/G NOTOWAŃ FIRMY EDWARD GRONIOWSKI W WARSZAWIE, Srebrna 16.

	Cena w zł. za 1 kg.
Aceton	3.30
Ałun chromowy	0.68
Ałun krystaliczny	0.48
Antychlor krystaliczny	0.39
Biel cynkowa	0.65
Biel ołowiana	1.35
Boraks krystal.	0.78
Cerezyna biała II gat.	1.80
Cerezyna żółta II gat.	1.60
Chlorek magnezu	0.26
Chlorek baru	0.68
Chlorek cynku 98/100%	1.20
Chlorek wapna	0.41
Chlorek wapnia	0.28
Dwuchromian potasu	1.35
Dwuchromian sodu	1.12
Degras orygin. Stadlera Moelon I	1.30
" " " II	1.15
Dekstryna biała	0.65
* Esencja octowa 80%	2.60
Emetyk	6.—
* Formalina 40%	1.60
Fosforan sodowy 3[1] zasadowy	0.80
Fenol krystal.	3.15
Fluorek sodu	1.65
Glukoza nieskażona	0.70
Kaolina	0.14
Kreda zwykła szlamowana	0.08
Kreda ch. cz.	0.50
Kalafonia krajowa	0.78
Kalafonia amerykańska „Hercules" N. jasna	0.95
* Kwas octowy 30% techn.	1.—
Kwas mrówkowy	2.40
Kwas mlekowy 50%	1.25
Kwas mlekowy 80%	2.20
* Kwas fosforowy chem. czysty	2.60
* Kwas fosforowy techniczny	2.25
Kremotartar	2.50
Kwas cytrynowy	4.20
* Kwas solny techn.	0.16
Kwas winowy kryst.	4.50
Litopon 30%	0.76
Minia ołowiana 99/100%	1.10
Minia żelazna	0.50
Nadboran sodowy	3.55
Nadmanganian potasu	3.—
Naftalin	0.70
Nigrozyna wodna	8.—
Nigrozyna tłuszczowa	12.—
Olej rycynowy techniczny	1.90
Olej rycynowy med.	2.30
Olej kostny	4.—
Olej turecki 50%	0.85
Olej turecki 80%	1.50
Oropon (bejca dla skór) niem.	1.65
Bejca dla skór „Peroly" franc.	1.—
Octan sodu	1.05
Ozokeryt czarny	2.—
Ozokeryt bielony	3.80
Parafina w taflach	1.15
Siarka	0.32
Siarczan glinu	0.25
Siarczan żelaza	0.15
Sól szczawikowa	1.60
Sól glauberska kryst.	0.09
Sól gorzka	0.21
Sadze angielskie	1.—
Tłuszcz z wełny ciemny	0.60
" " " jasny	0.85
Woda utleniona 30%	3.50

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i należy rozumieć je za 1 kg loco skład Warszawa, wraz z opakowaniem; ceny za produkty oznaczone gwiazdką należy rozumieć — bez opakowania.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14.

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor. Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI — Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11.